ΣΤΕ01| ΜΕΡΟΣ Α΄

Ὁ Ὀργανισμός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μηχανική διασκευή, ἡ συγκεντρῶσα ἐν ἑαυτῇ τήν πνευματικήν δύναμιν, ἡ ὁποία διαφωτίζεται ὑπό τῆς ἐν τῷ Ἀπείρῳ κόσμῳ ἐνυπαρχούσης καί ἀπό πάντοτε καί παντοῦ δρώσης Πνευματικῆς Δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως ὅμως ἐν τῇ παραγωγῇ ἑκάστου φαινομένου μιᾶς φυσικῆς δυνάμεως προαπαιτεῖ καί προϋποθέτει καί ἀνελλιπῆ μηχανικήν σύνθεσιν οὕτω καί ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀπαιτεῖ ἄρτιον ὀργανισμόν, ἵνα μή ἔξωθεν πνευματική ἐπήρεια προσκρούῃ ἐπί τῶν ὀργανικῶν ἐλλείψεων τοῦ σώματος, ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν ὁποίων ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἀλλοιοῦται καί παραμορφώνεται.

Αἱ ἐξωτερικαί ἐπιδράσεις ἐπιφέρουν τροποποιήσεις ἐπί τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, αἱ ὁποῖαι πολλάκις συντελοῦν εἰς τήν ταχυτέραν φθοράν τοῦ σώματος καί τήν διάβρωσιν τῶν ὀργάνων ἐκείνων, τά ὁποῖα ἐν μιᾷ ἐκλελυμένῃ τῶν ψυχικῶν συναισθημάτων στιγμῇ δύνανται νά ἐπιδεινώσουν τήν ἤδη ἀρξαμένην αὐτήν ὀργανικὴν προσβολήν.

Διά τοῦτο οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες πνευματικῶς προΐστανται ἐπί τῶν συναισθημάτων, τῶν παραγομένων ἐξ ἀνελπίστων ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, δύνανται νά ὑπερισχὺσωσι τῶν ἀδυναμιῶν τῆς φύσεως τοῦ ὀργανισμοῦ των καί συμβάλλωσι λυσιτελέστερον τῶν καλλιτέρων καί ἀποτελεσματικωτέρων φαρμάκων εἰς τήν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας των.

Ἡ ψυχική εὐδιαθεσία εἶναι ἐκείνη, ἥτις δύναται ν’ ἀναπτύξῃ οὐ μόνον τόν σωματικόν ὀργανισμόν ὑπό τάς ὑγιεστέρας ἐπιρρώσεις τῆς κανονικῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀλλ’ ἔτι μᾶλλον δύναται ν’ ἀνυψώσῃ τάς πνευματικάς αὐτοῦ δυνάμεις καί νά καταπνίξῃ τήν ἐλαττωματικότητα τῶν ἐκ φύσεως συναισθημάτων, τά ὁποῖα **εἴτε φυσικῶς ἐκληρονόμησεν, εἴτε ἐκ κακῆς προτροπῆς καί ἕξεως ἠκολούθησεν.**

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔλεγον: «Φύσιν πονηράν οὐ ῥάδιον μεταβαλεῖν». Ὁ σύν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐξελίξει

ἀναπτυχθείς πολιτισμός ἐπέφερε σωματικάς ἀλλοιώσεις ἀφ’ ἑνός μέν εἰς τόν σωματικόν ὀργανισμόν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ’ ἑτέρου δέ εἰς τήν πνευματικήν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν.
Οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἠδύναντο νά ζήσουν ὑπό τήν ἐπίδρασιν τῶν καιρικῶν ἀλλοιώσεων ἄνευ τῶν σημερινῶν προφυλάξεων κατά τοῦ ψύχους καί τῆς θερμότητος, ἐνῷ ὁ σημερινός ἄνθρωπος, ἐκτιθέμενος εἰς ἐλαχίστην ἐν σχέσει μέ τήν ἀντοχήν τοῦ προγόνου αὐτοῦ ἐπιφυλακτικότητα, θά προσεβάλλετο ἀμέσως, θά ἠσθένῃ καί θ’ ἀπέθνησκεν.

Ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἐπαισθητῆς ταύτης διαφοράς, ἥτις ἐπῆλθε κατά τό μεσολαβῆσαν μακροχρόνιον διάστημα μεταξύ τοῦ πρωτογενοῦς ἀνθρώπου καί τοῦ σημερινοῦ, παραλληλίζομεν τόν ἐκ γενετῆς διατραφέντα καί ἀναπτυχθέντα ἐν τρυφῇ καί μαλθακότητι καί τόν ἐν ὑπαίθρῳ καί γυμνότητι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διαβιοῦντα.

Ἐάν τόν μαλθακῶς ἀναπτυχθέντα ὑποβάλωμεν καί ἐπ’ ἐλάχιστον εἰς τήν δίαιταν τοῦ ἀνυποδήτου καί γυμνητεύοντος, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δέν θ’ ἀνθέξῃ ἐπί πολύ καί θά προσβληθῇ ὑπό κρυολογήματος καί πνευμονίας, ἡ ὁποία θά φέρῃ αὐτόν τάχιστα ἐν τῷ τάφῳ του.

Ἡ συνήθεια, ὅθεν, τήν ὁποίαν ἀπέκτησεν ὁ ὀργανισμός ὑμῶν ὑπό τήν ἐπίδρασιν τῆς διαίτης, εἰς ἥν ὑποβάλλομεν αὐτόν, παρέχει ἡμῖν πλεονεκτήματα ἤ ἐλαττώματα, ἀνάλογα τοῦ τρόπου μεθ’ οὗ ἠκολουθήσαμεν τήν πρόσκτησιν τούτων, τά ὁποῖα μέ τήν παρέλευσιν τοῦ χρόνου καθίστανται ἐπί τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ἕξεις, ἥτις μεταβάλλεται εἰς δευτέραν φύσιν.

Διά τοῦτο ἡ ἐκπαίδευσις καί ἡ καλή ἀγωγή εἶναι ἐκείνη, ἥτις δύναται νά ὁδηγήσῃ ἀκοπώτερον τά βήματα ἡμῶν εἰς τόν μετέπειτα βίον μας, ὁπόταν ὑποβληθῶμεν εἰς τήν διαπαιγὼγησιν αὐτήν νηπιόθεν.

Ὅπως ὁ τρυφερός βλαστὸς εἶναι εὐλυγιστώτερος κατά τήν ἀναβλάστησιν αὐτοῦ, οὕτω καί ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλεται εὐκολώτερον, ὅσον εἰς μικροτέραν ἡλικίαν ἄρχεται πρός τοῦτο διαμορφούμενος.

Ἡ ἐπιτυχής εὐδοκίμησις τῆς ἐπιβιώσεως ἑνός μεταφυτευθέντος φυτοῦ δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τοῦ γονίμου ἐδάφους, εἰς ὅ τοῦτο μετεφυτεὺσαμεν, ἀλλά καί ἐκ τῶν μέσων τῆς καλλιεργείας, τά ὁποῖα θά θέσωμεν πρός διατροφήν του.

Ὅσον καί ἄν ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι ὑγιής, ὁπόταν μετά τήν ἀναφύτευσιν αὐτοῦ παραλείψωμεν νά ποτίσωμεν αὐτό ἐπαρκῶς καί δέν θέσωμεν τό ἀνάλογον λίπασμα, θά μαρανθῇ καί μετ' ὀλίγον θ' ἀποξηρανθῇ τελείως.

Οὕτω καί ὁ ἄνθρωπος, ὁπόταν δέν ἐνστερνισθῇ παιδιόθεν διά τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων τῆς σωματικῆς καί πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, θά καταποντισθῇ ταχέως ὑπό τῆς ἀτροφίας καί θά προσβληθῇ ἀμέσως ἐν τῇ πρώτῃ ἐξωτερικῇ ἐπιδράσει.

Ἄν δέ ἡ κακή φύσις τῶν ἀτόμων διά τῆς καταλλήλου διαπαιδαγωγήσεως καί μορφώσεως δέν δύναται ἐξ ὁλοκλήρου ν' ἀποβάλῃ τά κακά αὐτῆς ἐλαττώματα, ἐν τούτοις **διά τῆς καλῆς ἀγωγῆς προσκτᾶ τήν ἀνάλογον μόρφωσιν, ἥτις, ὁπόταν εὕρῃ χαρακτῆρα ἰσχυρόν καί μέ θέλησιν, καταστέλλει τά πάθη καί καλλιεργεῖ τό Καλόν καί τήν Ἀρετήν,** ὅπως ἀπαραλλάκτως συμβαίνῃ εἰς τήν ἀγρίαν φύσιν τῶν δένδρων, τά ὁποῖα διά τῆς συντόνου καί καταλλήλου καλλιεργείας ἐξημερώνονται καί καρποφοροῦν.

Ἡ συντελεστέρα ὅμως βελτίωσις τοῦ κακοῦ χαρακτῆρος καί τῆς πονηρᾶς φύσεως καρποφορεῖ εὐδοκιμώτερον εἰς τήν μικράν ἡλικίαν. Διά τοῦτο οἱ γονεῖς καί οἱ παιδαγωγοί τῶν παίδων ἔχουν καθῆκον κατά τήν μικράν αὐτῶν ἡλικίαν νά προφυλάττουν αὐτά ἀπό τάς κακάς συναναστροφάς καί νά μή ποιῶνται χρῆσιν κακῶν καί ἀπρεπῶν φράσεων, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, κατά πολύ ἐπιδροῦν ἐπί τῆς ψυχῆς καί τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Τό βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ φυσική ροπή τοῦ χαρακτῆρος καί τῆς πονηρᾶς φύσεως δέν εἶναι εὔκολον ν' ἀποστερηθῇ ἐντελῶς τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῆς, ἀλλά διά τῆς ἐνδεικνυομένης ἠθικῆς διδασκαλίας δύναται νά μετριασθῇ ἐπί τό ἀγαθόν τό κακόν αὐτῆς συναίσθημα.

Ἐκτός ὅμως τοῦ ἐπιβεβλημένου εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον καθήκοντος νά ὑποδεικνύῃ τό καλόν καί τό ἀγαθόν εἰς τούς ὁμοίους του καί νά ἐπιζητῇ νά βελτιώσῃ τήν ἐλαττωματικότητα τοῦ χαρακτῆρος καί τῆς φύσεως αὐτοῦ, πρέπει ἐξ ἀντιθέτου **ν' ἀκολουθῶμεν τόν ἐνδεδειγμένον ὡς καλλίτερον τρόπον διδασκαλίας, διότι ὁ ἄριστος τῆς μεταδόσεως αὐτῆς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις δέν περιορίζεται εἰς τήν ξηράν καί ἀνούσιον ἀποστήθησιν ἐκφράσεων καί λόγων, ἀλλ' εἰς τήν παραδειγματικήν ἑρμηνείαν τῶν λόγων τούτων ἐν τῷ ἐμπράκτῳ ἡμῶν βίῳ.**

Ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ θά προσπαθήσωμεν νά παρέξωμεν ὀλίγα στοιχεῖα ἐξανθρωπίσεως, χρησιμεύοντα ὡς ἀπαραίτητος γνώμων τοῦ ἠθικοπλαστικοῦ βίου ἑνός ἑκάστου ἐξ ἡμῶν.

Ὁ τέλειος ἐξανθρωπισμός εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐδράζεται ἀφ' ἑνός μέν ἐπί τοῦ Ἀγαθοῦ καί Καλοῦ, μέ τά ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐχαρακτήριζον τήν ἁρμονίαν τοῦ ὡραίου ἐν σχέσει μέ τήν ποιότητα τῆς οὐσίας, ἐξ ἧς τοῦτο συνολικῶς συνέκειτο, ἀφ' ἑτέρου δέ ἐπί τῆς ἀναπτύξεως τῶν εὐγενῶν ἰδεωδῶν τῆς ψυχῆς, τά ὁποῖα μόνον ἡ ἐκ τοῦ Καλοῦ ἀπορρέουσα ἀγωγή ἀναπτύσσει.

Ἕκαστος ὅθεν ἐξ ἡμῶν ὀφείλει πρωτίστως νά διαπνέηται ὑπό τῆς φιλέργου προσπαθείας τῆς κτήσεως ὅσον τό δυνατόν περισσοτέρων ἠθικῶν στοιχείων, δυναμένων νά διαμορφώσωσιν αὐτόν ἐπὶ τὸ ἐξανθρωπιστικώτερον.

Οἱ μεγάλοι διαπαιδαγωγοί καὶ ἠθικοδιδάσκαλοι, οἱ σοφοί νομοθέται καὶ οἱ ἱδρυταί θρησκειῶν καί αἱρέσεων ἐν τῇ καθολικῇ αὐτῶν διδαχῇ προσεπάθησαν διά παντοίων ἀληθῶς ἀνεκτιμήτων πνευματικῶν θησαυρῶν νά ἐναρμονίσωσι τήν κτηνώδη τοῦ ἀνθρώπου φύσιν μέ τήν ἐν αὐτῇ πνευματικήν ἀπόρρευσιν τοῦ Θείου καί τῶν Τελείων ἀρχῶν, αἵτινες, προσκρούουσαι πρός τήν φαινομενικήν ὁλότητα τῶν ἐκ φύσεως ἐλαττωματικῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀτόμου, διαμορφοῦσι κατά τό μᾶλλον καί ἧττον τήν πονηράν καί δυσεπίδεκτον ἠθικοπλαστικῆς ἀναπλάσεως φύσιν εἰς ἀγαθήν καί ἐνάρετον.

Αἱ ἀρχαί, ἄς ἑκάστη θρησκεία ἀναπτύσσει, βασίζονται ἐπί τοῦ ἠθικοῦ γνώμονος τῆς Ἀρετῆς καί ὁ σκοπός αὐτῶν ἐπιδιώκει τήν κοινωνικήν καί ἐκπολιτιστικήν ἀναγωγήν τοῦ ἀτόμου ἀπό τῆς ἀγρίας καί θηριώδους μορφῆς πρός τήν εὐγενῆ καί ἰδεώδη ἐπαγγελίαν.
Ἐπίσης τά κατά χρονικά διαστήματα ἀνακαινιζόμενα τῶν κοινωνιῶν νομοθετήματα σκοποῦσι νά βελτιώσωσι τήν πολιτείαν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀτόμων της πρός τό ἐξανθρωπιστικώτερον καί ἀνακαινιστικώτερον ἰδεῶδες.

Αἱ μέχρι ὅμως τῆς σήμερον κοινωνικαί συνθῆκαι, συμπτυχθεῖσαι ἤ ἐξαπλωθεῖσαι ἀφ' ἑαυτῶν ἐπί τό ὠριμώτερον, ἀντεκατέστησαν μὲν ἐκπολιτιστικῶς τήν βαρβαρώδη καί ἡμιαγρίαν ἐποχήν τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου δι' ἐφικτῆς βελτιώσεως, δέν παρήγαγον ὅμως τό Ἀπόλυτον Δίκαιον ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Κοινωνικοῦ Ἰδεώδους.

Τά μεμονωμὲνα ἠθικά στοιχεῖα ἐν ἑκάστη κοινωνίᾳ δὲν δύνανται ν’ ἀποτελὲσουν, εἰ μή ἐξαίρεσιν ἐν τῇ βελτιώσει τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ ἠθικαί ἀρχαί, αἱ ἐπί τό ἐξανθρωπιστικώτερον ἀναπτυσσόμεναι, οὐδέν κατώρθωσαν ν’ ἀποβάλλουν ἐκ τῶν αἱμοχαρῶν ἐνστίκτων τῆς ἀνθρωπίνης βαρβαρότητος καί θηριωδίας, ἥτις ἐν ἐπιγνώσει τῶν ἠθικῶν στοιχείων καί τῆς ἀληθοῦς πνευματικῆς ἀναπτύξεως ἐκτελεῖ πολλάκις ὑπό τό πρόσχημα τῆς ἠθικωτὲρας ἐξυπηρετήσεως ἑνός φαινομενικοῦ ἰδεώδους τήν κακουργοδεστὲραν καί ἀπεχθῆ πρᾶξιν, ἥτις ἐκ θεμελίων ὑποσκάπτει καί κατεδαφίζει τό ἀνεγερθέν ἐκπολιτιστικόν οἰκοδόμημα.

Ἀνάγκη ὅθεν, ὅπως ἕκαστος ἐξ ὑμῶν ἀκολουθήσῃ τήν ἀληθῆ καί πραγματικήν διδασκαλίαν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τῶν ἑρμηνευουσῶν τό ἀληθές πνεῦμα τοῦ Καλοῦ καί Ὡραίου καί τῶν στηριζομένων ἐπί τοῦ προσπλησιὲστερου ἀπολύτου ἐξανθρωπισμοῦ.

Αἱ ἠθικαί διδασκαλίαι, τάς ὁποίας οἱ κατά καιρούς ἐκπολιτισταί καί διαπαιδαγωγοί ἀνέπτυξαν, δὲν πρέπει νά παραμένουν κεκλεισμέναι ἐντός τοῦ χώρου τῆς ἀναπτύξεώς των, **ἀλλά δέον νά εἰσέλθουν εἰς τά βάθη τῆς ψυχῆς** καί νά ριζοβολήσουν ἐν αὐτῇ ἀναποσπάστως ἀποτελοῦσαι ἀδιαχώρητον καί συνολικόν μετ’ αὐτῆς σῶμα.

Ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ θά προσπαθήσωμεν ν’ ἀναπτύξωμεν τά αἴτια τά προκαλοῦντα τήν απομάκρυνσιν ἑνός ἑκάστου ἀνθρώπου ἐκ τῶν στοιχειωδεστὲρων ἠθικῶν ἀρχῶν, τάς ὁποίας κατά βάθος ἐννοεῖ, χωρίς ὅμως καί νά δύναται νά τάς ἀκολουθήσῃ.

Ἡ ἐξεγειρομὲνη ἐν αὐτῷ συνείδησις πρό ἑκάστου ὀλισθήματος ὑπενθυμίζει αὐτῷ τήν ἐκ τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς παραστράτησιν, ἐν τούτοις ὅμως ἐν ὁμοίᾳ τῷ μέλλοντι περιστάσει ἐξακολουθεῖ νά διαπράττῃ τό κακόν, τοῦ ὁποίου μόνον μετά τήν ἐκτέλεσιν ὑπολογίζει τάς συνεπείας.

Ἐν ἑκάστω ἀνθρώπῳ ἐπακολουθεῖ διηνεκής ἀγών μεταξύ τῶν ἀρχῶν, τάς ὁποίας οὗτος ἐνεστερνίσθη ὡς ἀπαραιτήτους πρός τήν ἀναγκαίαν καί ἐπιβεβλημένην τῆς ἀναπτύξεώς του πορείαν καί τῶν ὁρμῶν, αἵτινες ἐξεγείρονται ἐν αὐτῷ, ὥστε νά καταπνίξωσι τήν λογικήν καί πᾶσαν προηγουμένην ὑπ’ αὐτοῦ κατανοηθεῖσαν ἠθικήν μελέτην.

Ἀγνοῶν ἕκαστος τά ἀσαλεύτως στοιχειώδη πορίσματα ἑκάστης ἠθικῆς διδασκαλίας, ἀκολουθεῖ ἀνεπιγνώτως τόν τύπον αὐτόν, χωρίς προηγουμένως νά καταλογίσῃ τό πνεῦμα, ὑπό τό ὁποῖον αὗται ὑπηγορεύθησαν καί νά σταθμίσῃ, ἄν ἡ φυσική αὐτοῦ ἰδιοσυστασία ἀνταποκρίνεται πλήρως πρός τάς ὑπαγορεύσεις τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τάς ὁποίας θέλει ν' ἀκολουθήσῃ.

Ἐπειδή δέ πολλάκις διεγείρεται ἐν αὐτῷ τό ἔνστικτον τῆς αὐτοπεποιθήσεως, τοῦ ὅτι πλήρως κατενόησε ταύτας, παραμελεῖ νά ἐρευνήσῃ ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ τά ἐλαττώματα ἐκεῖνα, τά ὁποῖα χρήζουν ἐπισταμένης διαγνώσεως, ἵνα ἡ βελτίωσις αὐτῶν καταστῇ λυσιτελεστέρα.

Τό κυριώτερον αἴτιον, τό ὁποῖον παραγκωνίζει τάς ἠθικάς ἀρχάς ἐξ ἑκάστου ἀνθρώπου, εἶναι **ἡ μή κατανόησις τῶν ἐλαττωμάτων, τά ὁποῖα ὀφείλει ν' ἀποβάλῃ καί ἀντικαταστήσῃ αὐτά διά τῶν ὑγιεστέρων ἠθικῶν στοιχείων.**

Ἡ μέριμνα, ἥν ὀφείλει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν νά καταβάλῃ πρός τελείαν ἀνακαίνισιν τοῦ ἑαυτοῦ του, δέν πρέπει μόνον νά περιστρέφεται εἰς τήν διηνεκῆ μελέτην ἤ ἀποστήθησιν τῶν ψυχοθεραπευτικῶν ἠθικῶν διδαχῶν, ἀλλ' εἰ δυνατόν, εἰς **τήν πλήρη ἐφαρμογήν αὐτῶν.**

Ἄν αἱ σωματικαί ὁρμαί καί τά ἐξ αὐτῶν γεννώμενα πάθη καταπνίγουσιν ἐν τῇ ἐκδηλώσει αὐτῶν τήν σθεναράν ὑμῶν ψυχικήν ἐπίρρωσιν, τήν διά μακροχρονίου διδαχῆς ἀκολουθεῖσαν, ὅσον καί ἄν αἱ ὕψισται ψυχοτρόφοι ἠθικαί μελέται μεταρσιοῦσι τό πνεῦμα ὑμῶν εἰς τάς ἀρτιωτέρας τῶν - σκέψεων, **ἡ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν κατάπνιξις ὑπό τῶν παθῶν καί τῶν ἐλαττωμάτων πραγματοποιεῖ τό ἀντίθετον τῶν ὅσων ἐδιδάχθητε καί συνεπῶς πάσα προσγενομένη εἰς ἡμᾶς ἠθική διδασκαλία εἶναι ὡς νά μή ἐγένετο.**

Διά τοῦτο πάντες οἱ θέλοντες ν' ἀκολουθήσωσι τήν παροῦσαν μελέτην, ἄς προσπαθήσωσι πρῶτον **νά ἀναμετρήσωσι καί καταλογίσωσι τά ἐλαττώματα αὐτῶν** ἐν σχέσει πρός τάς παρεχομένας ἐν τοῖς ἑπομένοις διδαχάς καί καταβάλωσι πᾶσαν δυνατήν προσπάθειαν αὐτῶν, ὅπως ἐξομοιώσωσιν ἑαυτούς πρός τήν βάσιν τῶν ἀρχῶν καί τῶν παρεχομένων ἐξανθρωπιστικῶν στοιχείων, τοσοῦτον μᾶλλον ἀναγκαίων ἑνί ἑκάστῳ, ὅσον ἡ ἀτελής αὐτοῦ σωματική ἐλαττωματικότης ἐξεγείρει τήν κορύφωσιν τῶν παθῶν καί ἀθλιοτήτων, αἵτινες κατά μέγα μέρος συντελοῦσιν εἰς τήν δυστυχίαν τοῦ ἀνθρώπου καί εἰς τήν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἐκ τῶν ὑγιῶν

ἠθικῶν ἀρχῶν τάς ὁποίας κάλλιστα μέν κατανοεῖ, χωρίς ὅμως καί νά ἔχῃ τήν ἐνδεδειγμένην πρόνοιαν, ὅπως ἐμπράκτως τάς ἀκολουθήσῃ.

Ὁ κοινωνικὸς ὀργανισμός ἑκάστης πολιτείας στηρίζεται ἐπί πολιτικῶν κρατικὼν νόμων, οἵτινες ὡς ἀφετηρίαν ἔχουν τήν ἠθικήν. Ἕκαστος νόμος ἀντιπροσωπεύει καί ἕνα κανόνα ἠθικῆς ἀπορρεούσης ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς θρησκείας καί ὅστις βασίζεται ἐπί τῶν ὑπαγορεύσεων αὐτῆς.

Οἱ νόμοι ἑκάστης πολιτείας διαφέρουν ἀναλόγως τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων, τάς ὁποίας ἀκολουθεῖ ἡ κρατική πλειονότης τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἕκαστος ὅθεν νόμος, ὑπογραφόμενος ὑπό τινος νομοθέτου, προσπαθεῖ νά συνδυάζῃ ἀφ' ἑνός μέν τάς θρησκευτικάς καί ἠθικάς ἀρχάς τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ τάς κλιματολογικάς συνθήκας, ὕφ' ἅς οὗτος μέλλει νά λειτουργήσῃ.

Ὀφείλει, λοιπόν, πᾶς τις ν' ἀκολουθῇ τάς ὑπαγορεύσεις τῶν ἀπολύτως στοιχειωδῶν σημείων ἑνός νόμου, παραλλάσσοντος ἀναλόγως τῶν συμβαλλουσῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ λειτουργεῖ καί τῆς ἐκτελεστέας τηρήσεώς του, ἤ νά βασίζηται ἐπί τοῦ πνεύματος μόνον αὐτοῦ διατηρῶν τούς κοινωνικούς τύπους, καί τοῦτο, ἵνα μή φωραθῇ ὡς ἀσεβῶν πρός τάς πατρίους παραδόσεις καί τάς ἀρχάς τοῦ πολιτειακοῦ καθεστῶτος τοῦ διακυβερνῶντος τό ἠθικόν μέρος τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ζεῖ;

Ὀφείλει νά ἐπαναπαύηται ἐπί τοῦ ξηροῦ γνώμονος, τοῦ κανονισθέντος κατά τάς ἀντιλήψεις καί πεποιθήσεις μακροῦ παρελθόντος, ἤ νά προσπαθῇ νά προσδώσῃ αὐτοῖς χαρακτῆρα καί τύπον ἐκεῖνον, ὅστις κάλλιστα ἀνταποκρίνεται πρός τήν τελειοτέραν βάσιν τῶν ἠθῶν καί χαρακτήρων τοῦ αἰῶνος, εἰς ὅν ζεῖ;

Αἱ ἀντιλήψεις αἵτινες ἐπικρατοῦσι σήμερον ἐν πάσῃ Χριστιανικῇ κοινωνία, ἀπορρέουν ἐκ τῶν ἀρχῶν, ἅς ἡ Εὐαγγελική Διδασκαλία διετήρησε μέχρις ἡμῶν καί προσπαθοῦσι νά μιμηθῶσι τόν ἠθικόν χαρακτῆρα, ὅστις διαλαμβάνεται ἐν ταῖς ὑπαγορεύσεσι τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀποστολικῆς διδαχῆς.

Ἐπί τῇ βάσει ταύτῃ θά προσπαθήσωμεν νά στηρίξωμεν τά ἠθικά ἡμῶν στοιχεῖα, τά ἐνί ἑκάστῳ

ἀπαραίτητα, ὡς στοιχειώδεις βάσεις πάσης ἀπολύτου ἠθικῆς καί ἐξανθρωπιστικῆς χειραφετήσεως, **διότι αἱ Χριστιανικαί ἀρχαί, ἐν τῷ ἀληθεῖ αὐτῶν πνεύματι ὑπονοούμεναι, εἶναι αἱ τελειότεραι ἐκ τῶν ἐν τῇ γῇ ἐπικρατουσῶν διδασκαλιῶν,** κατορθοῦσαι ἀφ' ἑνός μέν νά συμπληρώσωσι τά ἐκ τῆς ἀγνοίας προερχόμενα κενά, ἀφ' ἑτέρου δέ νά διαμορφώσωσι παγιώτερον τόν ἀκανόνιστον καί στρεβλόν χαρακτῆρα τοῦ μετά πεποιθήσεως ἀσπαζομένου τάς ὑπαγορεύσεις αὐτῶν.

Ὁ Χριστιανικός κοινωνισμός εἶναι ἡ ὑπερτέρα ἀνθρωπίνη ἐξέλιξις, Χριστιανικός ὅμως κοινωνισμός ἔχων ἀφ' ἑνός μέν ὡς βάσιν τήν ἰσότητα τῶν ἀκολούθων αὐτῆς ἐν τε ταῖς ὑλικαῖς καί πνευματικαῖς ἐπιδόσεσιν, συμπληρουμένων τῶν κενῶν τῆς φυσικῆς ἀνισότητος διά τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς ἐξ ἴσου πρός τό καλόν προσπαθείας, ἀφ' ἑτέρου δέ ὡς ἠθικήν ἀνύψωσιν τό κορύφωμα τῆς Ἀγάπης, τῆς Ἀνεξικακίας καί τῆς Ταπεινότητος.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδιοτήτων τούτων τῆς ψυχῆς ἐν ἀνίσων ἀντιλήψεων κοινωνίᾳ εἶναι τοσοῦτον ἀκατόρθωτον, ὅσον οἱ πρός τοῦτο συντελεσταί ἐξέρχονται τῶν ὁρίων τῆς πραγματικῆς αὐτῶν διδασκαλίας καί ἐπιρρωνύουσι τά ἐλαττώματα τά σωματικά τῶν ὑπ' αὐτῶν διδασκομένων ὑφ' ὅλως ἀντιθέτου πρός τό Χριστιανικόν πνεῦμα διδαχῆς, μή ἐξαιρουμένων τοῦ κανόνος τούτου καί αὐτῶν εἰσέτι τῶν φερόντων τό ἐξωτερικόν Ἀποστολικόν ἐπένδυμα.

Ὁ Χριστιανισμός ἐγένετο μέσον ἐξυπηρετήσεως τῶν συμφερόντων τῶν ὑποκρυπτομένων διά ψευδοῦς χριστιανικοῦ προσωπείου τῶν ἀκολούθων τοῦ βαρβαρισμοῦ καί τῆς ἐμπαθείας, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποίου καί διαπράττουν ἀντίθετα τῶν ἐν τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ τοῦ πνεύματός του ἐγκρυπτομένων.

Διά τοῦτο, ἵνα ἡ σημερινή διάρθρωσις τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας ἐπανέλθῃ εἰς τήν ὑγιᾶ θέσιν της, εἶναι ἀνάγκη νά μεσολαβήσῃ πνεῦμα πλήρους ἐλευθεριότητος, ἀλλά καί ἐνδελεχοῦς ἐξυπηρετήσεως τῆς πραγματικῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Οἱ ζυμωθέντες μέ τό πνεῦμα τῶν ὑπαγορεύσεων τοῦ θρησκευτικοῦ νόμου καί οἱ πέριξ τοῦ ἀλανθάστου δογματισμοῦ τῶν δοξασιῶν ἀενάως περιστρεφόμενοι κατέπνιξαν ἐν αὐτῷ πᾶσαν πραγματικήν ἠθικήν ἀρχήν, **ἀπορρέουσαν ἐκ τοῦ φυσικοῦ Νόμου τῆς Ἀγάπης** καί τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἰδεῶν καί τῶν αἰσθημάτων καί **ἐξεκόλαψαν ἴδιον σύστημα μοναχικοῦ**

ἀτομισμοῦ καί φιλαυτίας, ἀνεγείραντες ὑπό τό πρόσχημα τῆς διαφυλάξεως ὡρισμένων ἐκκλησιαστικῶν τύπων πέριξ αὐτοῦ κυκλώπεια τείχη, περιστείλαντες οὕτω τήν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου καί τῆς σκέψεως ἐντός τῶν ἀσφυκτικῶν ὁρίων τῶν δογματικῶν πιθανοτήτων.

Ὀφείλομεν ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατά πάσης ὀζούσης καί ἀποσυντεθειμένης ἰδέας, ἐάν πράγματι θελήσωμεν ν' ἀνεύρωμεν τά ὑγιᾶ καί ἀληθῆ στοιχεῖα, τά ὁποῖα δύνανται νά χρησιμεύσουν ὡς ἠθική βάσις τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ μας.

Οἱ πραγματικοί ἐρευνηταί τῆς Ἀληθείας δέν στηρίζονται ἐπί τῶν δεδομένων καί τῶν ἐπικρατουσῶν ἀντιλήψεων τῶν προγενεστέρως ἀποτυγχόντων ἤ ἐν μέρει τελεσφορησάντων μέσων τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά συνδυάζοντες τάς ἀντιλήψεις ἐκείνων μέ τάς ἰδικάς των, ἐν τῇ ἐπιμελείᾳ αὐτῶν, προσπαθοῦσι, ν' ἀνεύρωσι τά αἴτια τῶν σφαλμάτων **καί οὕτω συμπληρουμένων τῶν κενῶν, ἐποικοδομεῖται ἡ Ἀλήθεια.**

Ὁ ἠθικός νατουραλισμός ἔχει στήσει ἀντιμέτωπα τοῦ δογματικοῦ χριστιανισμοῦ τά ὀχυρώματα αὐτοῦ καί προσπαθεῖ ν' ἀνεύρῃ ἐν τῇ φύσει τά ἀρχικά στοιχεῖα, τά ὁποῖα οὐδείς ἠθικοπνευματικός νόμος διέπει.

Αἱ θεμελιωθεῖσαι ἐκ τοῦ ἐμπειρισμοῦ ἀρχαί του δέν δύνανται νά ἐξέλθουν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, περιστρεφόμεναι δέ ἐν αὐταῖς, ἀποσκοποῦν νά καταστήσουν τόν ἄνθρωπον ὄχι ἐκ νόμου ἀλλά ἐκ φύσεως ἀκόλουθον αὐτῶν.

Ὁ δογματικός χριστιανισμός ἀντί νά εὐρύνῃ τό πρό αὐτοῦ ἐκτεινόμενον πεδίον δράσεως μέ τά τέλεια τῆς ἐποχῆς μέσα, ἐξακολουθεῖ ν' ἀναπνέῃ τόν πνιγηρόν καί μεμολυσμένον ἀέρα τῆς μεσαιωνικῆς ἀπειρίας καί νά λιβανίζηται μέ τό θυμίαμα τῶν ἐκλειπόντων κέδρων τοῦ Λιβάνου.

Διά τοῦτο βλέπομεν σήμερον, παρ' ὅλας τάς ἀπό Χριστοῦ διαρρευσάσας γενεάς, ἐπικρατοῦσαν τήν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν, τήν ἐκμαύλισιν τοῦ ἀνδρός καί τήν διαφθοράν τῆς γυναικός, ἐπαπειλουσῶν νά καταπνίξουν ἐν τῇ ἀναπτύξει των τάς στοιχειωδέστέρας τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν.

Ὁ νατουραλισμός, ἀναπτυσσὸμενος ὑπό τό πνεῦμα τῆς ἐπιβεβλημένης εἰς ἕκαστον ἄτομον

ἐκπληρώσεως τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος, ἐξαπλοῦται καθ’ ἑκάστην ἐπί προσφορωτέρου ἐδάφους, καλλιεργουμένου εἰδικῶς ὑπό τῶν κωλυσιεργούντων ὀπαδῶν τοῦ ἠθικοῦ ἐκβιασμοῦ καί τῆς ἐπιρρεποῦς πρός τάς ἡδονάς σωματικῆς φύσεως.

Ἐν μέσῳ δέ τῶν ἐκσφενδονιζομένων μύδρων, τῶν ἐπαπειλοῦντων νά ἐκσκάψωσιν ἐκ θεμελίων τάς ἠθικάς ἀρχάς τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ἀνάπηροι αὐτοῦ ἀκόλουθοι, στερεώσαντες τάς ἐπάλξεις αὐτῶν διά σεσαθρωμένων σανίδων, ἀγωνίζονται νά ὑπεραμυνθοῦν κατά τῶν ἐκλαμβανομένων ὑπ’ αὐτῶν αἱρετικῶν μέ ἀρχαϊκά τόξα καί δόρατα, ἐνῷ ἐξ ἀντιθέτου ἀνυψοῦσι κλάδους ἐλαίας ἐπί τοῦ ἀετώματος τοῦ κοσμοσωτηρίου Σταυροῦ τοῦ Ἀγαθοῦ καί Ἀναιμάκτου Διδασκάλου των, ἐπικαλούμενοι τήν Ἀρωγήν πρός παραδειγματικήν τιμωρίαν τῶν ἀσεβούντων καί ἀνταπόδοσιν τοῦ κακοῦ, τό ὁποῖον καθ’ ὅλην Αὐτοῦ τήν Διδασκαλίαν καί ἀπό τοῦ Σταυροῦ Του ἔτι συνεχώρησεν.

Ὁ διεξαχθείς ἤδη πόλεμος καί ὁ ἐκ νέου ἀνταγωνισμός μεταξύ τῶν λαῶν καί τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς ἐξ ἴσου ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου τῆς Ἀληθείας, εἶναι ἡ σαθρά ἐπισώρευσις συγκρουομένων ἀντιλήψεων, αἵτινες ὑπηγορεύθησαν ὡς ἀπό Θεοῦ ἐπιβεβλημένα καθήκοντα, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ὁποίων οἱ πιστοί ἀκόλουθοι αὐτῶν προσκρούουν ἐπί τῆς κυριωτέρας βάσεως τοῦ φυσικοῦ Θείου Δικαίου.

Ἡ Νομοθετική Ἐξουσία ἐπιζητεῖ νά ἐπιρρίψῃ τήν εὐθύνην ἐπί τῶν ἀτόμων, τῶν μή ἀκολουθούντων πιστῶς τάς ὑπαγορεύσεις αὐτῆς, ἐνῷ κυρίως εἰς τά βάθη τῶν στοιχείων αὐτῆς ἀνεύρηται ἡ αἰτία ὅλης τῆς ἠθικοκοινωνικῆς καταπτώσεως τῶν ἀκολούθων της.

Οἱ νόμοι ἐθεσπίσθησαν ἐπί τῇ τελειοτέρα ἀναπτύξει τῶν νομοθετῶν αὐτῆς. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἐπικρατοῦσα θεσμοδότησις, ἡ λειτουργοῦσα ἀκεραίως ἐπί τῇ βάσει τῶν τελειοτέρων ἠθικῶν ἀρχῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ κανονικῇ ἐκπληρώσει αὐτῶν προσκρούει ἐπί τῶν ἀπολύτως δεδικαιολογημένων ἐξ ἀρχῆς λόγων, ἀλλά διεκφεύγει καί τοῦ πραγματικοῦ ἠθικοῦ γνώμονος, ἐπί τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἠθέλησε νά στηριχθῇ.

Ὀρθολογικώτερον σκεπτόμενός τις ἀνευρίσκει τόσας ἑρμηνείας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἑνός ἑκάστου νόμου, ἀναλόγως τῶν συντυχουσῶν περιστάσεων, ὥστε ὁ νόμος οὗτος δέν δύναται νά κατονομασθῇ νόμος. Ἀλλοιοῦται ὅπως καί τό νόημα τῶν στοιχειωδεστέρων αὐτοῦ ὑπαγορεύσεων

ὑπό τῶν αἱρετῶν, συμπτύσσεται ἤ διαστέλλεται καί τέλος λαμβάνει τό σχῆμα, τό ὁποῖον ἤθελε τοῦ δώσῃ ὁ ἐπικαλούμενος τήν ἀρωγήν ἑνός ἄλλου νόμου, καταστέλλοντος αὐτόν.

Ὁ ἀήρ δέν εἶναι ἐλαστικώτερος αὐτοῦ καί τῆς ἀνομοιογενεστέρας φύσεως τοῦ χαρακτηρίζοντος αὐτόν νοήματος.

Ἐν μέσῳ τοιαύτης ἠθικῆς καί νομοθετικῆς λειτουργίας προσπαθοῦμεν ν' ἀνεύρωμεν καί ἐξοπλίσωμεν ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν ἠθικῶν μας στοιχείων, τά ὁποία δέν ἐπιδιώκομεν νά συστηματοποιήσωμεν εἰς σύστημα ἠθικοῦ νόμου.

Ἂν οἱ φαινόμενικῶς ἀναίρετοι φυσικοί νόμοι στηρίζονται ἐπί τῶν δεδομένων στοιχείων τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὁποῖοι μέ μίαν τυχαίαν ἀνακάλυψιν καταρρίπτονται ἤ χάνουν τήν ἀρχικήν αὐτῶ ἔκφανσιν, πῶς θέλετε τά ἠθικά ὑμῶν νά ἐποικοδομηθῶσιν ἐπί τῆς ἀναιρέτου ἠθικῆς διδασκαλίας, τῆς ὁποῖας αἱ πραγματικαί ἀρχαί, ἀναπτυσσόμεναι, ἤθελον προσκρούσει οὐ μόνον ἐπί τῶν τελείων νομιζομένων πολιτειακῶν καί κοινωνικῶν ἀρχῶν, ἀλλά καί ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἠθικοῦ γνώμονος τῆς πραγματικῆς ἠθικῆς διδασκαλίας;

Ἡ ἐπιδιωκομένη ὑφ' ἡμῶν προσπάθεια ἐπιδιώκει ν' ἀναπτύξῃ τά ἑνί ἑκάστῳ ἀπαραίτητα ἠθικά στοιχεῖα, τά ὁποῖα αὐτοθελήτως προτρέπει ὑμᾶς ν' ἀκολουθήσητε ἐάν θέλετε νά καταστῆτε σχετικῶς ἐνάρετοι καί ἐάν διακαίησθε ὑπό τοῦ πόθου νά συμβάλητε ὑπό τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως αὐτῶν εἰς τήν χρήζουσαν ταχίστην ἐξανθρώπισιν καί νῦν τελείως ἀποκλίνουσαν πάσης ἠθικῆς κοινωνίαν.

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωή εἶναι μία ἀπέραντος κοιλάς καρποφοροῦσα ἀναλόγως τῶν πολυτίμων αὐτῆς στοιχείων, τά ὁποῖα ἐμπερικλείονται ἐντός τοῦ ἐδάφους της.

Ὁ εἰδικός καλλιεργητής, ὅταν ἡ καλλιεργουμένη ὑπ' αὐτοῦ κοιλάς στερῆται τῶν ἀπαραιτήτων πρός γονιμωτέραν αὐτῆς ἀπόδοσιν στοιχείων, μεταχειρίζεται τρόπους ἀποδίδοντας αὐτά.

Μεταφέρει τά ὕδατα ἀπομεμιακρυσμένου ποταμοῦ ἤ πηγῆς, δενδροφυτεύει τά γυμνά αὐτῆς μέρη καί ἀναπτύσσει τήν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους της διά παροχῆς εἰς αὐτό τῶν καταλλήλων λιπασμάτων.

Ἡ ἐρημική ἔκτασις, ἡ θέτουσα εἰς ἀπόγνωσιν τόν ὁδοιποροῦντα, μεταβάλλεται ἐντός ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος εἰς παραδείσιον κῆπον, προκαλοῦντα τήν συρροήν προσηλύτων καί τόν πυκνόν συνοικισμόν.

Ἡ φύσις παρέχει τά πολύτιμα αὐτῆς πρός καλλιέργειαν καί προσοδοφόρον ἀπόδοσιν στοιχεῖα της, εἰς δέ τήν ἐμπειρότητα καί προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἡ πρόσληψις τῶν μέν καί ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν δέ πρός παραγωγήν τῆς ἐπιδιωκομένης ὑπ’ αὐτοῦ ἀποδόσεως.

Ὅπως δέ συμβαίνῃ εἰς τήν φύσιν τοῦ ἐδάφους, νά προσδέχηται ἤ ν’ ἀποβάλῃ διά τῶν ἐντέχνων μέσων τῆς γεωργίας τά πρός γονιμοποίησιν στοιχεῖα, τοῦτ’ αὐτό συμβαίνει καί εἰς τόν ἄνθρωπον. Διά τῆς ἐντέχνου διδασκαλίας καί πρό παντός διά τῆς καλῆς θελήσεως δύναται οὐ μόνον τόν χαρακτῆρα αὐτοῦ νά μεταβάλῃ ἐπαισθητῶς, ἀλλά καί τήν ἐλαττωματικήν αὐτοῦ φύσιν νά κατανικήσῃ.

Ὁ Σωκράτης ἐκ νηπιώδους ἡλικίας δέν ἐγεννήθη ἐνάρετος, οὔτε ὁ Δημοσθένης, ὁ μεγαλύτερος τῶν ρητόρων. Ὁ μέν ἦτο πλήρης ἐλαττωμάτων, ὁ δέ προσέκοπτε κατά τήν γλῶσσαν. Καί ὅμως διά τῆς καλῆς καί ἰσχυρᾶς θελήσεως ἀπέβησαν ὁ μέν ὁ σοφώτερος τῆς ἐποχῆς του, ὁ δέ ὁ ἐπιβλητικώτερος τῶν συγχρόνων του.

Τό πρώτιστον ὅθεν καί ἀπαραίτητον εἰς ἡμᾶς ἐφόδιον πρός καταπολέμησιν τῶν ἐλαττωμάτων καί τῆς κακῆς φύσεως τοῦ χαρακτῆρος μας εἶναι ἡ καλή θέλησις, τήν ὁποίαν παντί σθένει ὀφείλομεν ν’ ἀναπτύξωμεν.

Ἡ ἐξάσκησις τῆς θελήσεως ἐπί τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀφ’ ἑνός μέν κανονίζει πᾶσαν ἡμῶν σχέσιν πρός τόν κόσμον, μεθ’ οὗ συνδεόμεθα, ἀφ’ ἑτέρου δέ καταρτίζει τήν τηρητέαν ὁδόν ἐν τῷ καθόλῳ βίῳ μας καί ρυθμίζει τάς ὀρέξεις ἡμῶν, ὄχι ἐπί τῇ βάσει τῶν ἀπαιτήσεών μας, ἀλλά ἐπί τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, ἅς παρεδέχθημεν ὡς ἀπορρεούσας ἐκ τῆς ὑψίστης ἠθικῆς διδασκαλίας.

Ἡ μετά παντός προσώπου σχέσις ἡμῶν δέν ἀποβάλλει μέρος τῶν πεποιθήσεών μας, ἀπ’ ἐναντίας μάλιστα δίδει εἰς ἡμᾶς τήν εὐκαιρίαν νά ἐξασκήσωμεν ἐπ’ αὐτῶν τήν θέλησίν μας καί νά

κατορθώσωμεν διά τῆς καλῆς πρός αὐτά συμπεριφορᾶς μας νά προσηλυτίσωμεν αὐτά πρός τό μέρος μας.

Ἔχοντες ἐλευθέραν τήν βούλησιν καί δυνατήν τήν θέλησιν δέν παρασυρόμεθα διά τῆς κακῆς αὐτῶν συναναστροφῆς πρός τό κακόν, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα παρέχομεν εἰς τόν ἑαυτόν μας ν' ἀναμνησθῇ τῶν κακῶν, τά ὁποῖα χάρις εἰς τήν θέλησίν μας ἀπεβάλλομεν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἐκτείνομεν τότε τάς δυνάμεις μας καί εὑρίσκομεν τόν εὐχερέστερον τρόπον, δι' οὗ ν' ἀποδείξωμεν αὐτοῖς τό κακόν καί τήν βελτίωσίν των.

Ἡ ζωή εἶναι κῆπος, εἰς τόν ὁποῖον φύονται παντός εἴδους φυτά. Ἐάν παραμελήσωμεν τήν τακτικήν των καλλιέργειαν, τότε ἀφήνομεν τήν ἀναφύτρωσιν τῶν παρασίτων καί τῶν ἀγρίων φυτῶν, τά ὁποῖα εὐκολώτερον τῶν καλλιεργησίμων πολλαπλασιαζόμενα καταπνίγουσιν αὐτά.

Οὐδόλως ὅθεν πρέπει ν' ἀποστερήσωμεν ἐπαναπαύοντες τήν συνείδησίν μας, ὁπόταν κατορθώνωμεν ν' ἀποβάλωμεν ἕν κακόν ἐλάττωμα ἡμῶν. **Τά σπέρματα τῶν ριζῶν αὐτῶν ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν ἐν τῇ ψυχῇ μας καί καραδοκοῦσι τήν κατάλληλον εὐκαιρίαν, ὅπως ἐκδηλωθῶσιν.**

Εἶναι μεγίστη ἀνάγκη νά ἐπαγρυπνῶμεν ἐπ' αὐτῶν, διότι μία κακή ὥθησις, μία τυχαία παρεμβολή δυνατόν νά ἐπαναφέρῃ ταῦτα μετά περισσοτέρας ἐντάσεως. Μόνον ἡ ἄγρυπνος καί ἰσχυρά θέλησίς μας δύναται νά ἐξουσιάσῃ τόν ἑαυτόν μας ἀπό τοῦ ν' ἀναζωπυρωθοῦν τά πάθη μας.

Ἡ καλή εἰσήγησις, πρός ἥν εἰσήλθομεν διά τῆς θελήσεώς μας καί μόνης, εἰς τόν κόσμον τῆς ἀρετῆς καί εὐθυδικίας, ἐπανερχομένη εἰς τήν μνήμην μας ἐνδυναμώνει τήν θέλησίν μας, προσδίδει εἰς τόν χαρακτῆρα μας ἐμφανεστέραν τήν δι' αὐτοῦ ἐκδήλωσιν τῶν προσόντων μας.

Εἶναι δυνατόν νά στέρξωμεν καί νά ὑποβληθῶμεν εἰς τό μαρτύριον τῆς ἰσχυράς θελήσεως, ἥτις θά ἐπέβαλεν ἐφ' ἡμῶν τάς ἀξιώσεις της, τάς βασιζομένας ἐπί τῆς ἠθικωτέρας διδασκαλίας καί τοῦ τελειοτέρου συστήματος τῆς καλῆς ἀγωγῆς;

Τότε ὄχι μόνον θά δυνηθῶμεν ν' ἀναπτύξωμεν τόν ἑαυτόν μας ὕπερθεν πάσης ἐμφωλευούσης ἐν

ἡμῖν κακίας καί παντός πάθους, ἀλλά ἔτι πλέον νά ὑπερβάλωμεν πᾶσαν προγενεστέραν ἠθικήν καί νά καλλιεργήσωμεν τά ἀγαθά ἡμῶν ψυχικά αἰσθήματα διά τῶν ἐντελεστέρων ἠθικῶν στοιχείων.

Διά νά ἰσχυροποιήσωμεν ὅμως τήν θέλησίν μας πρός κατάπνιξιν τῶν παθῶν μας, ὀφείλομεν ν' ἀγωνισθῶμεν τόν δυσκολώτερον τῶν ἀγώνων.

Εἶναι πολύ εὐκολώτερον νά κατισχύσωμεν μιᾶς ὁλοκλήρου κοινωνίας, ν' ἀνατρέψωμεν ἕνα καθεστώς, νά σύρωμεν ὄπισθεν ἡμῶν τήν θέλησιν πολλῶν, παρά νά ἐπιβληθῶμεν ἐπί τοῦ ἑαυτοῦ μας καταπνίγοντες τήν διεγειρομένην τῶν παθῶν καί τῶν ἐνστίκτων μας φύσιν καί δημιουργοῦντες ἐντός μας κόσμον ἰδανικότητος ἐκ τῶν ἐρειπίων, τά ὁποῖα συνετρίψαμεν ἐν τῷ ἑαυτῷ μας, ν' ἀκολουθήσωμεν τήν ὀρθήν ὑπαγόρευσιν τῆς θελήσεώς μας.

Ζῶμεν εἰς ἕνα κόσμον ἀπολύτου ἐξουσίας, ὅστις ἐπιβάλλει ἐφ' ἡμῶν τάς φυσικάς του ἰδιότητας.

Δέν πρόκειται νά ἐξουσιάσωμεν τόν ἑαυτόν μας μόνον, πρόκειται νά καταστείλωμεν καί πάσαν διενεργόν παρεμβολήν τῶν πλησιαζόντων καί παρωθούντων ἡμᾶς πρός τήν ὑποδαύλισιν τῶν καταπνιγέντων σωματικῶν μας ὀρέξεων.

Ἡ φιλική, ἐπί παραδείγματι, συναναστροφή καθ' ἑκάστην παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς πληθύν κακῶν ἕξεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τούς φυσικούς ὅρους τοῦ νεωτέρου κοσμοπολιτισμοῦ.

Εἴμεθα μέθυσοι. Κατόπιν πολλῶν κόπων κατορθώνομεν ν' ἀποβάλωμεν τό ζωοφθόρον τοῦτο πάθος μας. Ἕνας φίλος μᾶς παρακινεῖ νά τόν ἀκολουθήσωμεν εἰς ἕνα γεῦμα. Εἶναι ἀπαραίτητον νά συμμορφωθῶμεν πρός τήν τακτικήν τῶν συνδαιτημόνων μας. Δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τό προσφερόμενον εἰς ἡμᾶς ποτήριον ἐκ τῆς ἀβροδιαίτου χειρός καί τῆς φιλικῆς παρακλήσεως μιᾶς δεσποινίδος ἤ κυρίας, τῆς ὁποίας τά βλέμματα προηγουμένως ἐφ' ἡμῶν τήν μαγνητικήν τῆς φλογός των ἐπίδρασιν ἐξήσκησαν;

Ὅσον καί ἄν εἴμεθα ἰσχυροί, ὅσον καί ἄν προσπαθήσωμεν νά ἐπιβληθῶμεν ἐπί τοῦ ἑαυτοῦ μας, ὑπάρχουν στιγμαί, ὑπάρχουν ἐξαιρετικαί περιστάσεις, καθ' ἅς τό ἰσχυρόν μας ἐγώ καθίσταται εὐυπότακτον σουζέ τῆς ἀσθενεστέρας τῆς ἰδικῆς μας θελήσεως καί ἡ ἐφ' ἡμῶν προσπάθεια τοῦ

ὀχληροῦ χαρακτῆρος μας εἰς μάτην προσπαθεῖ ν’ ἀκολουθήσῃ τάς ἀρχάς, τάς ὁποίας ἐπεβάλομεν ἐπί τοῦ ἑαυτοῦ μας, νά καταπνίξῃ τήν ἐξεγειρομένην ἀνάνηψιν ἑνός ὑπολανθανόντως ἐν τῷ ἑαυτῷ μας ἐλαττώματος.

Ἕκαστος ἄνθρωπος ἐγκρύπτει ἐν ἑαυτῷ τά ἀγαθώτερα συναισθήματα ὑπαγορευόμενα ὑπό τοῦ συνειδητοῦ καλοῦ, ὑπό τῶν ἀρχῶν τάς ὁποίας διά τῆς διαδοχικῆς ἐξελίξεως ἐκληρονόμησε καί πάντα τά ἐλαττώματα τά ὁποῖα ἡ κακή ἕξις καί ἡ κακή συναναστροφή μᾶς ἐπροκάλεσεν.
Ἡ ἰσχυρά ἡμῶν θέλησις εἶναι ἡ μόνη, ἥτις δύναται νά διαχαράξῃ τήν εὐθεῖαν ὁδόν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως καί ψυχικῆς ἡμῶν ἀναγεννήσεως ὑπό τάς ὑγιεστέρας ἀρχάς, τάς στηριζομένας ἐπί τοῦ ὀρθοῦ καί εὐθέος λόγου καί τῆς καλῆς ἀγωγῆς.

Ὀφείλομεν ὅμως νά γνωρίσωμεν τά ἐπιβεβλημένα πρός τόν ἀνθρωπισμόν μας καθήκοντα, τά ὁποῖα ἐξ αὐτοβούλου προαιρέσεως, διότι οὕτω συναισθανόμεθα καί ἀκολουθοῦμεν αὐτενεργῶς τάς ἐπιβεβλημένας πρός ἡμᾶς ὑπαγορεύσεις τῆς ἠθικῆς.

Οἱ νόμοι ἐγένοντο, ὅπως ὑποδεικνύουν εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον τά πρός ἑαυτόν καί τούς ἄλλους καθήκοντά του, ἀλλ’ ἕκαστος ἄνθρωπος, ὁπόταν κατανοήσῃ τήν τηρητέαν τῶν νόμων διάταξιν, δέν ἔχει ἀνάγκην οὐδενός νομοθετήματος. **Ὁ ἐξελιγμένος ἄνθρωπος φυλάσσει ἐν ἑαυτῷ τάς τελειοτέρας ὑπαγορεύσεις τῆς ἠθικῆς καί συνεπῶς καί ὁ νόμος εἶναι δι’ αὐτόν ἀπαράβατος συνθήκη, συνομολογηθεῖσα μεταξύ αὐτοῦ καί τῆς συνειδήσεώς του.**

Αἱ ἀρχαί, ἐπί τῶν ὁποίων στηρίζεται τό ἐγώ του, εἶναι ἀπόρροια δεδοκιμασμένων καί καλῶς ὑπολογιζομένων πράξεων, εἰς τάς ὁποίας οὐδόλως ἀναμιγνύονται αἱ ἄλογοι καί ἀσυνείδητοι ὑπαγορεύσεις, αἱ ὑποβληθεῖσαι ὑπό ἀτόμων στερουμένων τῆς ἐνσυνειδήτου ἐλευθερίας τῆς εὐβουλίας.

Πολλάκις μεταξύ αὐτοῦ καί τῶν γραπτῶν νόμων δημιουργεῖται μέγα χάσμα, τό ὁποῖον δέν πληροῖ ἡ ἐκ τῶν ἠθικῶν νόμων ἀπορρέουσα θεσμοδότησις, ἀλλά ἡ ἐκ τῶν συναισθημάτων αὐτοῦ προεξάρχουσα ἠθική ὑπόστασις.

Πᾶν ὅ,τι σκέπτεται, τό στηρίζει ἐπί τοῦ Θείου Νόμου, τοῦ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς ἐκπηγάζοντος καί ἡ ἐξησκημένη πρός πᾶσαν διάκρισιν λογική του σταθμίζει τά μεταξύ αὐτοῦ καί τῶν ἄλλων

διαστήματα. Ρυθμίζει μόνος τάς ἀποστάσεις καί προσπαθεῖ νά προσανατολισθῇ προσπλησιέστερον πρός τάς ὑψηλοτέρας ἠθικάς ἀρχάς, τάς ὁποίας ἡ τελεία πραγμάτωσις τῶν ἰδανικῶν τῆς ψυχῆς του ἐπιδιώκει.

Ὁ τοιοῦτος ἐμπειρογνώμων τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν ἀκολουθεῖ τήν ὁδόν, ἥτις διανοίγεται πρό αὐτοῦ, παρέρχεται πᾶν κώλυμα καί δέν προσκόπτει ἐπ’ οὐδενός ἐμποδίου, δέν συναντᾶ οὐδεμίαν δυσκολίαν ἐν τῇ διηνεκῇ πάλῃ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ὑπομένει πάσαν συντυχοῦσαν εἰς τόν βίον του δυστυχίαν μετά καρτερικότητος καί εἰς τάς μᾶλλον δυσχερεῖς περιστάσεις, καθ’ ἅς εἷς ἄλλος εἰς τήν θέσιν του θά κατεποντίζετο ἐν μέσῳ λαιλαπώδους τυφῶνος, οὗτος, ἐπιδέξιος χειριστής τῶν περιστάσεων, ἐξέρχεται σῶος καί ἀβλαβής καί προσμειδιᾷ πρό τῶν ἐξαγριωμένων κατ’ αὐτοῦ στοιχείων μέ τό σθένος τοῦ θαρραλεωτέρου θαλασσομάχου.

Ὑπαινίσσεται πολλάκις πρός τούς γνωρίμους του τάς ταλαιπωρίας του καί ἐνθαρρύνει εἰς ὁμοίας περιπτώσεις, ὅπως μή δειλιάσωσι κατά τῶν κινδύνων, οἵτινες πολλάκις παρουσιάζονται. Ὁ πόθος αὐτοῦ στρέφεται πρός τό καλόν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Δέν φροντίζει διά τόν ἑαυτόν του, μεριμνᾷ διά τάς ἀνάγκας τῶν ἄλλων. Δέν ἀκολουθεῖ τάς ὑπαγορεύσεις τῶν νόμων, ὅπως πράξῃ τό ἀγαθόν, ὅπως ἐπιληφθῇ ἑνός ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ.
Οἱ νόμοι δι’ αὐτόν εἶναι φενάκη, ἐπικαλύπτουσα τό προσωπεῖον τῆς κοινωνικῆς ἐξαχρειώσεως, ἥτις προσπαθεῖ νά ἐπιδειχθῇ ὡς ἠθική καί πρός ἥν φέρονται περιστρεφόμεναι αἱ ἰδανικώτεραι ἀποβλέψεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἡ πραγματική ἑκάστου Νόμου ἐξήγησις ἐγκρύπτεται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἥτις συγκεντροῖ ὅλα τά ἠθικά καί καθαρῶς πνευματικά προσόντα, τά ὁποῖα ἐκπροσωποῦσι τόν ἰδανικόν καί τόν τέλειον ἐξανθρωπισμόν.

Ἡ ἀνάπτυξις ὑπό τό πρῖσμα τῶν κοσμοπολιτικῶν ἀρχῶν, ἤ τῶν ὑψίστων ἀποβλέψεων ἑκάστου κοινωνικοῦ ἀναμορφωτικοῦ ἔργου, ἤ ἑκάστης θρησκευτικῆς ρήσεως, δέν ἀνευρίσκουσιν ἐν αὐτῷ ἤ τόν παρεφθαρμένον τύπον τῆς πρώτης ἀνθρωπίνης προσπαθείας πρός ἀποτίναξιν ἀπ’ αὐτῆς τῶν κτηνωδῶν ἐνστίκτων.

Ἡ ἑρμηνεία τῶν διαφόρων ἐκπολιτιστικῶν ἀρχῶν προσκρούει πάντοτε ἐπί τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς των. Δέν εἶναι δυνατόν ποτέ νά ἐπέλθῃ καμμία κατίσχυσις ἐν τῇ ἐκτελέσει ὁποιασδήποτε πράξεως, χωρίς προγενεστέρως νά προηγηθοῦν τά συμβάλλοντα αἴτια καί ἡ συμφυής κατάστασις, ὑφ' ἥν ὁποῖαν διατελεῖ τό ἐκτελέσαν αὐτήν ἄτομον.

Οὐδεμία νομοθετική διάταξις, οὐδεμία ἠθική ἀρχή εἶναι δυνατόν νά προλάβῃ τήν διάπραξιν μιᾶς κακοβούλου πράξεως, ἥτις κατεστρώθη ὑπό νοσηρᾶς καί ἀσταθοῦς διανοίας.

Ποία Δικαιοσύνη ἐπελήφθη τῆς πνευματικῆς ἀποστειρώσεως τῆς διεφθαρμένης ψυχῆς, αὐτῆς τῆς βιωτικῆς ἀνάγκης, τῆς ἀναπτυσσούσης τό ἔγκλημα;

Ποῖος ἠθικός νόμος ἐπελήφθη τῆς προστασίας τῶν ἀνισορρόπων διανοιῶν, αἵτινες, χωρίς νά θέλωσι καί παρά τήν συναίσθησιν τῆς διαπράξεως τοῦ κακοῦ, ὠθοῦνται ἀκατασχέτως πρός αὐτό;

Ἡ μή τήρησις τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν ὑπό ἑνός ἑκάστου ἀνθρώπου, ἥτις ἀποδίδεται ὡς ἐπί τό πλεῖστον εἰς τόν ἀσθενῆ χαρακτῆρα αὐτοῦ, δέν δύναται ν' ἀντικρούσῃ μίαν κακήν πρᾶξιν, προβάλλουσαν μέ τήν προκλητικήν ἐκπλήρωσιν μιᾶς ἀναγκαιούσης πρός τάς σωματικάς αὐτοῦ ἀπαιτήσεις ἀξιώσεως.

Ἑκάστη παραδρομή τοῦ ἀτόμου ἐκ τῶν ὑπαγορεύσεων τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τάς ὁποίας ἐδιδάχθη ν' ἀκολουθήσῃ εἴτε ἐκ τῆς ἐπιγενομένης εἰς αὐτόν διδασκαλίας ὑπό τῶν διαμορφωτῶν τῆς πνευματικῆς του ἀναπτύξεως, εἴτε ἐπί ἐμπειρικῆς αὐτοῦ γνώσεως, στηριζομένης ἐξ ὁλοκλήρου ἀπό τῆς συσχετίσεως τοῦ ὀρθοῦ λόγου καί τῆς λογικῆς του, τό Τέλειον Ἀγαθόν, ὀφείλεται, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, εἰς τήν ἐκπλήρωσιν μιᾶς οἱασδήποτε ἐξεγειρομένης αὐτοῦ ἐπιθυμίας.

Διά τοῦτο ἡ πρός τό ἀγαθόν τείνουσα ἰσχυρά θέλησις ἀποδοκιμάζει πᾶσαν ἡμῶν ἐπιθυμίαν, ἥτις, διά νά ἐκπληρωθῇ, ἔχει ἀνάγκην νά ἐγκολπωθῇ τά πρός πραγματοποίησίν της μέσα ἐκεῖνα, τά ἀντιτιθέμενα πρός τάς βάσεις τῆς στοιχειώδους ἠθικῆς.

Διά νά φθάσῃ τις πρός τινα ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, δέν ὑπολογίζει τά ἐξεγειρόμενα πρό αὐτοῦ

ἐμπόδια, ἀλλά ὑπό τῆς ἐκπληρώσεως καί μόνον τῆς ἐπιθυμίας του ὠθούμενος κατακρημνίζει καί ποδοπατεῖ τά πάντα, ἵνα ἐκ τῆς καταπτώσεως καί καταστροφῆς τῶν ἄλλων δημιουργήσῃ τό Μέγα Ἐγώ του, τά σταθερά τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ καί τῶν τέκνων του ὑλικά μέσα πρός ἀπολαυστικωτέραν εὐζωίαν.

Ὁ ἐμπρηστής, ὁ κλέπτης, ὁ φονεύς, ὁ ψευδόμενος, ὁ ἀπατεών, ὁ δολοφόνος, πᾶς κακοῦργος ἐπιζητεῖ νά κατισχύσῃ διά παντός ἐγκληματικοῦ του μέσου τοῦ ταπεινοῦ ἐπιπέδου, εἰς τό ὁποῖον ἡ ἀφροσύνη τῶν γονέων του τόν κατέρριψεν, εἴτε ἡ ἀτομική του ἀπερισκεψία τόν ὤθησεν.

Καί κατ’ ἀρχάς μέν **τό ὑποσυνείδητον ἐν αὐτῷ ἀγαθόν ἐξεγείρεται καί ἀποδοκιμάζει πᾶσαν κακήν πρᾶξιν του,** ὑποδεικνύει καί παρουσιάζει τό πρό τῶν ποδῶν του ἐκτεινόμενον βάραθρον, ἀλλ’ ἡ ἀσθενής του θέλησις ἀδυνατεῖ νά ἐξουσιάσῃ καί διακυβερνήσῃ τά πάθη του καί οὕτω ὀλίγον, κατ’ ὀλίγον ἀφίεται ἔρμαιον τῶν σαρκικῶν του ὀρέξεων.

Ὁ νόμος ὁ τιμωρῶν αὐτόν, ἀντί νά σωφρονήσῃ αὐτόν, ἀναπτύσσει διά τοῦ περιορισμοῦ καί τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων τήν πρός τό ἔγκλημα τάσιν του καί **τά ἐπί στιγμήν περιορισθέντα ἐξ ἀνάγκης πάθη του ὑποβράζουν εἰς τά ἔγκατα τῆς ψυχῆς του.**

Ὅταν δέ ὁ χρόνος τῆς τιμωρίας του παρέλθῃ καί ἀφεθῇ ἐλεύθερος ἐπιδίδεται μετά περισσοτέρου πάθους καί ὁρμῆς εἰς τήν καλλιέργειαν τῶν παθῶν, χωρίς νά ὑπολογίζῃ τά βάρη τῆς νέας του τιμωρίας.

Ἐν τῇ ἐκπροσωπήσει τῆς δικαιοσύνης διαβλέπει τόν μισητόν ἐχθρόν εἰς τήν κατ’ αὐτοῦ ἐξάσκησιν τῶν νόμων, τόν δεινόν πολέμιον τῶν ἀποβλέψεών του, τόν ὁποῖον πρέπει παντί σθένει νά ἐκδικηθῇ, ἀφοῦ δέν δύναται ἐκ τοῦ ἀφανοῦς νά κατασυντρίψῃ.

Ἡ δύναμις τῆς κοινωνικῆς ἐξουσίας, ἡ διαθέτουσα κατ’ αὐτοῦ τά ἔνδικα μέσα της, ὅπως κατασυντρίψῃ τόν ἐπιδιωκόμενον ἐκ τῶν ἐγκλημάτων του σκοπόν, ἐκπροσωπεῖ κατά τήν ἀντίληψίν του τήν μισητήν κοινωνικήν τάξιν, ἥτις ἐν τῷ δικαιώματι τῆς ἰσχύος τῶν μέσων, τά ὁποῖα διαθέτει, διαπράττει μεγαλύτερα ἐγκλήματα ἐν ἐπιγνώσει τῆς τιμωρούσης αὐτόν δικαιοσύνης καί ὑπό τήν ἐκτελεστικήν ἐκπροσώπησιν τῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι τόν κατεδίκασαν.

Καί δέν ἔχει πολύ ἄδικον...

Οἱ κοινωνικοί καί πολιτειακοί θεσμοί, οἱ καταδικάζοντες τόν λωποδύτην, τόν συλληφθέντα ἐν στιγμῇ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἀτίμου ἐπαγγέλματός του, ἐπιτρέπουν εἰς τόν αἰσχροκερδῆ ἔμπορον νά κλέβῃ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τούς πελάτας του ὑπό τό πρόσχημα τοῦ ἐντίμου ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματός του.

Πολλάκις δέ εὐφήμως ποιεῖται μνείαν περί τοῦ ὀνόματός του καί τῶν ἐντίμων μέσων, τά ὁποῖα διέθεσεν, ἵνα κατορθώσῃ νά λάβῃ ἱκανά ποσά ὑπό τόν τύπον Ἐθνικοῦ Δανείου ἤ παροχῆς φιλανθρωπικῶν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, ὁπότε ἡ κεκαλυμμένη Δικαιοσύνη ἀποκαλύπτεται καί χαιρετᾶ αὐτόν εὐσχήμως ἤ προσπίπτει γονυκλινῶς πρός τῆς διαβάσεώς του.

Οἱ ὑφιστάμενοι πολιτειακοί καί κοινωνικοί θεσμοί εἶναι ἐκείνοι, οἵτινες κατά μείζονα λόγον συντελοῦν εἰς τόν πολλαπλασιασμόν του ἐγκλήματος καί εἰς τήν ἠθικήν ἐξαχρείωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ διαθέτοντες τά ὑλικά μέσα δέν τιμωροῦνται, ὅσον οἱ κοινοί ἐγκληματίαι.

Οἱ ἐξασκοῦντες τήν δικαιοσύνην ἀποκαλύπτονται πρό τῆς αἰσχροκερδοῦς πολυταλάντου ἐντιμότητος, ἥτις δέν διαφέρει ποσῶς τῆς ληστείας καί τήν ὁποίαν ἐν τούτοις θεωροῦσιν ὡς ἀξίαν, πρό τῆς ὁποίας πρέπει νά σταυρώσωσιν ἐκ σεβασμοῦ τάς χεῖρας των.

Δέν πρέπει νά καταδικάζωμεν τόν ἐγκληματοῦντα, τόν ὑποκύψαντα εἰς τάς καταδικαστέας αὐτοῦ πράξεις ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον πρέπει νά καταδικάσωμεν ἐκεῖνον, ὅστις ἄνευ οὐδεμίας ἀνάγκης προέβη εἰς πρᾶξιν ἐξ ἴσου τιμωρουμένην ὑπό τοῦ ἀλανθάστου καί πραγματικοῦ Ἠθικοῦ Νόμου.

Ἐάν ὅμως οἱ νόμοι κατεδίκαζον πᾶσαν πρᾶξιν ὁμοίαν, τότε ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης ἔδει νά ἐγκλεισθῇ εἰς τάς φυλακάς, διότι οὐδείς ἐν τῇ γῇ ὑπάρχει, ὅστις δέν διέπραξε τό κακόν, διά τό ὁποῖον ὁ κοινός ἐγκληματίας κατεδικάσθη.

Η ἐξάσκησις καί ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης μήπως δέν βασίζεται ἐξ ἴσου ἐπί τῆς ἀδίκου ἀπονομῆς τοῦ δικαίου;

Μήπως αἱ κατά καιρούς ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, δέν ἐβασίσθηκαν ἐπί τῆς αὐθαιρέτου ἀντιλήψεως τῶν δικαστῶν ἤ τῆς συμφεροντολογικῆς συνηγορίας τῶν νομομαθῶν, τῶν δυναμένων νά καταδικάσωσι τόν ἀθῶον ὑπό τήν ἐλαστικήν ἐπίκλησιν ἑνός ἀτυχοῦς Νομοθετήματος, ἤ μιᾶς ἀτυχοῦς ὑπερασπίσεως τοῦ πελάτου τοῦ ἀντιπάλου των;

Οὐδείς νόμος στηρίζεται ἐπί τῆς ἀκριβοδικαίας ἀπονομῆς τῆς Δικαιοσύνης. Καί, ἐν ὅσῳ οὐδείς τοιοῦτος νόμος δύναται νά προασπίσῃ τόν μή ἔχοντα νά προβάλῃ ἀνάλογα ἐπιχειρήματα πρός ἀθώωσιν τοῦ καταδικαζομένου, ὀφείλομεν νά σεβώμεθα πάντα ἐγκληματίαν, ὅστις ὑπέπεσεν εἰς τό ἔγκλημα ὑπό συντυχουσῶν περιστάσεων, τάς ὁποίας δέν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ. Ὁ ἀληθής καί Δίκαιος Κριτής δέν καταδικάζει τόν ὑποπεσόντα εἰς τό κακόν καί τήν ἁμαρτίαν, **ἀλλ' ἐπιχειρεῖ πάντοτε νά ὑποδείξῃ αὐτῷ τήν σφαλεράν ὁδόν, ἥν ἠκολούθησε καί νά ὠθήσῃ αὐτόν πρός τάς ἠθικάς ὑποδείξεις καί πρός τήν ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ, εἰς ὅ ὑπέπεσεν.**

Ἕκαστον ἄτομον, ζῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ τάς ὑπαγορεύσεις τοῦ γραπτοῦ νόμου, ἐπιδιῶκον ὅμως τήν σχετικήν σύγκρισιν μεταξύ τῶν ὑφισταμένων κατ' ἀκολουθίαν πρός τήν ἐπιγενομένην πρᾶξιν ἐλατηρίων καί τῶν λανθανόντων ὑποσυνειδήτων αἰτίων, διά τά ὁποῖα ἄνευ βουλήσεως τοῦ δράστου προέβη εἰς τό ἔγκλημα, ἤ ἐν γένει, εἰς πᾶσαν κακήν πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν πρός τάς βάσεις τῆς ἠθικῆς καί τῶν ἐξανθρωπιστικῶν θεσμῶν καί νόμων, τούς ὁποίους ἑκάστη πολιτεία ἐθέσπισε διά τήν εἰρηνικήν ἑκάστου ἀτόμου ἐξασφάλισιν.

Δέν πρέπει ὅμως ἕκαστος ἐξ ὑμῶν νά περιορισθῇ εἰς τό στενόν πνεῦμα ἑνός γραπτοῦ νόμου, ὑπαγορευθέντος ὑπό χρόνον καί τόπον, ἔστω καί ὑπό ἀπταίστου κριτοῦ, ὅστις, ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς καί τῶν περιστάσεων εἰς ἃς ἔζησεν, δέν ὑπελόγισε τήν μετατροπήν τῆς τοῦ μέλλοντος κοινωνίας, ἥτις προαχθεῖσα θά ἀναιρῇ τήν μή θεωρημένην ὑπό τῆς κοινῆς γνώμης ὑπόλογον πρᾶξιν.

Διά τοῦτο, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχησαν λειτουργοῦντες οἱ νόμοι, ἤρχισαν σύν τῷ χρόνῳ ἐπιβαλλόμεναι νέαι ἀναθεωρήσεις καί προσθῆκαι, αἱ ὁποῖαι ἐπεδίωξαν πάντοτε νά προαγάγωσιν ἐπί τό ἁπλούστερον καί καλλίτερον τό πρότερον λειτουργοῦν νομοθετικόν σύστημα.

Ἡ βάσις ὅμως τοῦ καλοῦ καί τοῦ τελείως ἐξανθρωπιστικοῦ ἔργου δέν στηρίζεται ἐπί τῆς ἀπολύτου τηρήσεως τῶν γραπτῶν νόμων, ἀλλ’ ἐπί τῆς συνειδητῆς ἀντιλήψεως τοῦ θέλοντος νά τηρήσῃ αὐτούς.

Κηρυσσόμεθα ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας ἑκάστου ἀτόμου πρός ἑαυτόν καί τήν Πολιτείαν ἤ Κοινωνίαν, χωρίς νά ὑποτεθῇ, ὅτι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτοῦ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτόν νά διαπράττῃ πᾶσαν πρᾶξιν ἀντιτιθεμένην πρός τόν γραπτόν καί τόν ἄγραφον νόμον.

Ἄγραφος νόμος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἀπορρέει ἐκ τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως τοῦ καλοῦ, χωρίς νά ὑπάρχῃ ἀναγεγραμμένος ἐν ταῖς συγχρόνοις καί ἰσχυούσαις νομοθετικαῖς διατάξεσιν.

Μία προηγμένη διάνοια, εἴτε ἐν τῇ τελειότητι τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, εἴτε ἐν τῇ ἰδιοσυστασίᾳ τῆς φύσεώς της, δυνατόν οὐ μόνον νά παρίδῃ τόν πανθομολογουμένως ἄξιον τηρήσεως νόμον, ἀλλά καί νά καταπολεμήσῃ αὐτόν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ κοινή γνώμη, στηριζομένη ἐπί τοῦ εἰς αὐτήν ὑποβληθέντος καί ἀναιρέτου πλέον καταστάντος νόμου, σπεύδει νά τιμωρήσῃ καί καταδικάσῃ αὐτόν ἀμειλίκτως, φρονοῦσα ὅτι ἐκτελεῖ τό ὕψιστον καί ἐπιβεβλημένον πρός πάντα ἄνθρωπον ἠθικῶν ἀρχῶν καθῆκον της.

Καί ὅμως ἡ διαδοχική πρός αὐτόν συνήθεια τῆς τηρήσεώς του ἐξήσκησεν ἀναπόδραστον ἐπήρειαν, ἥτις διαστρεβλώνει τήν ὀρθήν κρίσιν τοῦ ὑπ’ αὐτῆς καταδικαζομένου. Καί δέν παρέρχεται πολύς χρόνος καί οἱ ὀρθοφρονέστερον σκεπτόμενοι, μελετῶντας τάς βάσεις τοῦ νόμου τούτου καί τάς ἐνστάσεις καί λογικάς κρίσεις τοῦ καταδικασθέντος, δέν βραδύνουν ν’ ἀποδώσουν μετά τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀθωότητός του καί τήν ἀνακήρυξιν αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθέτου τοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν λειτουργοῦντος νόμου.

Οὕτως δέ ἐπῆλθον τοιαῦται ἀνατροπαί ἐν τοῖς σημερινοῖς ἰσχύουσι νόμοις πρός τούς ἀρχαίους, ὥστε, κρίνων τις αὐτούς πρός τούς τότε, οὐδεμίαν θ’ ἀνεύρῃ σχετικὴν σύγκρισιν, ἐπί τῶν ὁποίων νά βασισθῇ, ὅτι οἱ μέν προῆλθον ἐκ τῆς κατά τά χρονικά διαστήματα συμπληρώσεως τῶν δέ.

Ἐκτός ὅμως τούτου αἱ ἐκδοθεῖσαι ὑπό τοῦ κοινοῦ κρίσεις πρός τήρησιν αὐτῶν θά ἐχαρακτήριζον

τούς πρό πολλοῦ καταργηθέντας ὡς παρανόμους, ὡς ὑποσκάπτοντας τάς θεμελιώδεις ἀρχάς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐνῷ ὁ πάλαι ἀνθρωπισμός ἐστήριξεν ἐπ’ αὐτῶν τόν προηγμένον τῆς τότε ἐποχῆς πολιτισμόν του.

Ἐξ ὅλων τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι **οὐδείς ἀνθρώπινος νόμος στηρίζεται ἐπί τῆς Ἀναιρέτου καί Ἀπολύτου Τελειότητος.**

Καί ἐν ὅσῳ ἕκαστος νόμος στηρίζεται ἐπί τῆς ἐπερχομένης ἑκάστοτε μετατροπῆς τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων τῆς μεταβαλλομένης ἀντιλήψεως περί τήν ἐκτέλεσίν του, πῶς δυνάμεθα νά καταδικάσωμεν μέ ἐλαφράν συνείδησιν τόν ὑπαίτιον μιᾶς παρανόμου πράξεως ἐν τῇ τηρήσει τοῦ μεταβληθησομένου νόμου;